

Ekonomski fakultet
Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Gajev trg 7, 31 000 Osijek

Telefon: 031 22 44 00

Fax: 031 21 16 05

Mrežna stranica: www.efos.hr

Vrsta posjeta: **reakreditacijski posjet**

Vrsta reakreditacije: **reakreditacija čitave institucije**

Datum reakreditacijskog posjeta: **21. i 22. ožujka 2011.**

Sastav Stručnog povjerenstva u postupku reakreditacije Ekonomskog fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku posjetilo je 21. i 22. ožujka 2011. godine Stručno povjerenstvo u sastavu:

- Prof. dr. sc. Marina Dabić, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet u Zagrebu, predsjednica
- Prof. Siniša Kusić, Goethe Universität Frankfurt
- Prof. Rainer Niemann, Karl-Franzens-Universität Graz
- Prof. dr. sc. Nikša Alfirević, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet
- Petra Gadže, student, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet

U pratnji

- Ivana Krznar, dipl. ing, Agencija za znanost i visoko obrazovanje
- Mia Bagarić, prof, Agencija za znanost i visoko obrazovanje
- Gordana Cukar, MA, Agencija za znanost i visoko obrazovanje

Sažetak

1.	UVOD	4
1.1.	Temeljni podaci o instituciji.....	4
1.2.	Kronologija.....	4
2.	UPRAVLJANJE I KVALITETA	5
3.	STUDIJSKI PROGRAMI	6
4.	STUDENTI	8
5.	NASTAVNICI	10
6.	ZNANSTVENI RAD	11
6.1.	Publikacije.....	11
6.2.	Konferencije.....	12
6.3.	Doktorska nastava	12
6.4.	Istraživački projekti i profesionalna aktivnost.....	13
6.5.	Strategija.....	13
6.6.	Preporuke	13
7.	MEĐUNARODNA SURADNJA I MOBILNOST	14
7.1.		Error! Bookmark not defined.
7.2.		Error! Bookmark not defined.
7.3.		Error! Bookmark not defined.
7.4.		Error! Bookmark not defined.
7.5.		Error! Bookmark not defined.
7.6.		Error! Bookmark not defined.
7.7.		Error! Bookmark not defined.
8.	RESURSI	17
9.	ZAKLJUČAK.....	18
9.1.	SNAGE.....	18
9.2.	SLABOSTI.....	19
9.3.	PREPORUKE.....	20
10.	DODACI	21

1. Uvod

1.1. Temeljni podaci o instituciji

Ekonomski fakultet u Osijeku (EFOS) osnovan je 31. svibnja 1961. godine rješenjem Narodnog odbora Kotara Osijek i započeo je S radom 1. rujna 1961. godine. Stručnu, programsku i kadrovsku potporu osnivanju Ekonomskog fakulteta u Osijeku dao je Ekonomski fakultet U Zagrebu. Ekonomski fakultet u Osijeku bio je u sastavu Sveučilišta u Zagrebu do 1975. godine, kada je utemeljeno Sveučilište u Osijeku. Od osnutka se EFOS nalazi na istoj lokaciji, a prostorno je nadograđivan tokom vremena – najveća je intervencija u povećanje prostora završena 2005. godine, što se poklapa s početkom rada po Bolonjskom procesu. Tom je intervencijom prostor Fakulteta povećan za 1600 m². Tijekom svoje povijesti, Ekonomski fakultet u Osijeku mijenjao je studijske programe nekoliko puta. U vrijeme Domovinskog rata ranih 90-ih, zgrada Fakulteta pretrpjela je 16 izravnih udara granata, uz materijalnu štetu u iznosu od 4 100 000 kuna. Usprkos gore navedenom, uz pomoć brojnih donatora Ekonomski fakultet u Osijeku uspješno je nastavio sa svojim nastavnim i istraživačkim aktivnostima. Istodobno je struktura studijskih programa davala na raspolaganje sljedeće nastavne mogućnosti: preddiplomske studije, poslijediplomske studije te povremene tečajeve i seminare. Fakultet ima ukupno 101 zaposlenika u nastavnom i administrativnom osoblju. Približno 80% njegovih studenata na preddiplomskom je studiju. EFOS uživa priznat položaj na domaćem tržištu, ima ugledno osoblje koje redovito proizvodi istraživačke rezultate te pokriva šire ekonomske i poslovne discipline. Dosad je obrazovao visoki postotak poslovnih ljudi, poduzetnika i javnih službenika u istočnoj Hrvatskoj.

1.2. Kronologija

AZVO je strukturirao raspored posjeta te zadaće Stručnog povjerenstva kako bi se osigurala razumna ravnoteža između prikupljanja i analize informacija. Prije posjeta članovi su proučili Samoanalizu Ekonomskog fakulteta kako bi se upoznali s institucijom i pripremili za posjet. AZVO je prije posjeta obavijestio instituciju o potrebama kao što su prostori za sastanke, računala, printeri te podrška u obradi pisanih podataka. Na instituciji je oslobođena radna soba kako bi Povjerenstvo moglo pregledati dokumente i podatke. U hotelu je također postojalo radno područje za Stručno povjerenstvo. Općenito rečeno, Povjerenstvo se sastalo s dekanom i prodekanima, na početku posjeta kako bi obrazložilo svrhu svog posjeta te na kraju, kako bi dalo svoje preporuke. Predsjednica Povjerenstva odvojila je svaki dan dio vremena kako bi razgovarala s dekanom i kako bi Povjerenstvo dobilo odgovore na pitanja koja su ostala otvorena. Dekan je, kao domaćin, imao priliku razjasniti situaciju ili pružiti dodatne informacije kako bi se dobili točni odgovori. Stručno povjerenstvo smatra da su sastanci i razgovori s različitim sudionicima uključenima u reakreditacijski postupak pružili

dodatnu priliku za razumijevanje i procjenu misije ispitane institucije, njezinih postupaka i ishoda. Povjerenstvo je razgovaralo s ključnim pripadnicima administrativnog osoblja (tajnicom), osobljem u poslovnoj jedinici (voditelji katedri, prodekani), osobljem u knjižnici, glavnim odborima, a vezano uz pitanja kao što su promocija, strateško planiranje, studijski programi, ocjenjivanje i istraživanje i s predstavnicima nastavnog osoblja tj. višim predstavnicima nastavnog osoblja, nižim predstavnicima nastavnog osoblja, studentima koje je posjetilo na nastavi, sa studentima koje je pozvala institucija ili su se sami odazvali na objavljeni poziv te studentskim predstavnicima. Razmotreni su i sadržaji poput knjižnice, računalnih učionica, dvorana za nastavu te ostalih prostora na Fakultetu.

Na sastanku s dekanom predsjednica Povjerenstva naglasila je da će se preporuka donijeti na temelju odluka Povjerenstva. Naše preporuke i mišljenja, bilo da su pozitivna bilo negativna, trebala bi odražavati konzistentnost odluka na razni cijelog EFOS-a te biti doneseni samo na temelju dokumenata i podataka prikupljenih tijekom posjeta. Obavijestili smo ih da neće biti nikakvih objava sve dok AZVO službeno ne objavi svoju obavijest o postupku.

Ovim putem članovi Povjerenstva žele zahvaliti Povjerenstvu za pripremu samoanalize na Ekonomskom fakultetu u Osijeku i za pripremu ovoga reakreditacijskog posjeta. Promatrano sa svih stajališta, naš je posjet bio izuzetno kvalitetno organiziran. Posebno treba naglasiti kako su uprava i timovi odgovorni za reakreditacijski postupak institucije i AZVO-a spremno odgovarali na potrebe za novim informacijama, čak i onima koje su stigle u posljednji čas. Posebnu želimo zahvaliti dekanu Željku Turkalju. Smatramo da je atmosfera bila vrlo ugodna i prijateljska, a cijeli proces odisao je željom za prepoznavanjem i postignuća i slabosti kako bi se nastavio kontinuitet kvalitetnog obrazovanja koje institucija pruža. Povjerenstvo je cijelo vrijeme uživalo u hrvatskom gostoprimstvu. Za ovaj posjet pripremi se prihvatljivo izvješće o samoprocjeni, što je omogućilo članovima razumijevanje glavnih obilježja institucije te opažanje ključne karakteristike, ciljeva, postignuća i potencijala programa koji se propituju.

2. Upravljanje i kvaliteta

Kao radno okruženje još uvijek dominira Slavonija, ciljno je tržište gotovo u potpunosti domaće, a na Fakultetu nema stalno zaposlenih nastavnika iz inozemstva. Strateški dokument pružen na raspolaganje Stručnom povjerenstvu opisao ih je samo u vrlo općim terminima. Drugim riječima, smjer kojim ide čini se dobrim, ali Fakultet je na početku dugog puta ka internacionalizaciji. S obzirom na to da su nedostajali neki od formalnih dokumenata, primjerice strateški plan institucije (dobili smo strateški plan Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera i za razdoblje koje se nije procjenjivalo u ovom ciklusu reakreditacije), može se zaključiti da je, u području usklađivanja formalnih dokumenata s reakreditacijskim kriterijima, EFOS djelomično udovoljio zahtjevima posebice jer strateški dokumenti nisu doneseni na razini Sveučilišta za promatrano razdoblje.

Uzmemo li u obzir neke ključne komponente poput sastava osoblja koje uglavnom čine stariji profesori, nejasne situacije vezane uz stalno zapošljavanje asistenata i znanstvenih novaka, nedovoljnu razinu internacionalizacije, činjenicu da su korporativni odnosi te odnosi s alumnijima ispod očekivanja, čak i ako se uzmu u obzir problemi gospodarskog razvitka ovog dijela Republike Hrvatske, postoji dokaz o obećavajućem napretku, ali očekuje se brži i

snažniji razvitak. Potrebno je istaknuti kako su povratne informacije studenata (koje dolaze putem standardizirane ankete iste za cijelo Sveučilište), kao i formalni mehanizmi osiguravanja kvalitete prilično dobro razvijene i uglavnom provedene, dok je njihov utjecaj na izvrsnost institucije u ranoj fazi provedbe.

Međutim, treba imati na umu kako je dualna zakonska pozicija (Fakultet ima status pravne osobe) sa Sveučilištem morala usporiti plan napretka. Dekan i njegov odbor koordiniraju rad čitave serije pododбора zaduženih za razrađivanje odluka. Matrična struktura koja se koristi kako bi se koordiniralo osoblje nastoji uspostaviti ravnotežu između prodekana i voditelja odjela. Dobiva se dojam kako je, gledano u cjelini, ova struktura prilično troma i spora te da se mnogo toga postiže dobrim neformalnim kontaktima. Ipak, čini se da je ovo tipična organizacijska struktura većine javnih obrazovnih institucija u Hrvatskoj, a to je ujedno i razlog zbog kojeg Povjerenstvo ocjenjuje ovaj aspekt udovoljavanja reakreditacijskim kriterijima kao **djelomično proveden**.

Zbog jednog etičkog incidenta, koji nam je opisan tijekom naših razgovora (a koji je kasnije obrađen u Izvješću) te s obzirom na činjenicu da neki profesori s kojima smo razgovarali nisu znali da su članovi Odbora za etiku ili što su dužnosti njih kao članova takvog odbora, smatramo da su formalno usvojeni postupci samo **u ranoj fazi provedbe**.

3. Studijski programi

Program je čvrst i akademski ispravan. Omogućuje široku izloženost temeljima ekonomije i biznisa na način na koje ih se treba učiti na razini prvostupnika. Sadržaj se vezuje uz standardnu međunarodnu literaturu, a pedagoške su metode konvencionalne, ali vrlo kvalitetne. Nastavne strategije i formalni postupci, poput onog koji se odnosi na priznavanje prijašnjih kvalifikacija, formalno su dobro pripremljeni pa se kriteriji u ovom području procjenjuju kao **uglavnom provedeni**.

Danas se na EFOS-u izvode sljedeći studijski programi:

preddiplomski – 1;

diplomski – 5;

poslijediplomski specijalistički – 5;

poslijediplomski sveučilišni (doktorski) – 2

stručni studij – 3.

Međutim, treba podcrtati četiri glavna područja koja treba razjasniti unutar kojih treba postići napredak.

Upisne kvote predlaže visoko učilište, a odobrava ih Senat Sveučilišta. Hrvatske visokoobrazovne institucije u području ekonomije i poslovne ekonomije obično ne uspijevaju udovoljiti traženom omjeru 1:30 između profesora i studenata, a slična situacija uspostavljena je na Ekonomskom fakultetu u Osijeku. Uprava tvrdi kako su kvote za

izvanredne studente već smanjene za 20% te kako namjerava slijediti takve odluke u budućnosti. Međutim, imamo razloga vjerovati da institucija financijski ovisi o prihodu koji proizlazi iz školarina koje plaćaju studenti stručnih studija na dislociranom programu u Varaždinu. Nadalje, osoblje institucije sudjeluje u nastavi na veleučilištima u Slavanskom Brodu i Vukovaru. Navedenim pritiscima za podršku razvoja veleučilišta te očitoj financijskoj ovisnosti o vlastitim izvorima prihoda dovodi se u pitanje opstojnost istraživačkog rada, a rješenja se moraju ponuditi na najvišoj razini institucija.

Prema tome, može se zaključiti da su zahtjevi koji se odnose na upisne kvote **u ranoj fazi provedbe**.

Nema podataka o ukupnom nastavnom opterećenju pojedinih članova osoblja na ovim veleučilištima i u dislociranom centru, što dodatno povećava omjer između profesora i studenta. Međutim, navedeno je da su članovi osoblja Ekonomskog fakulteta sudjelovali u razvoju ovih veleučilišta zbog političke obveze u pomaganju cjelokupnom razvoju ovog dijela Republike Hrvatske. Prema tome, možemo zaključiti da će se ovaj problem vjerojatno u dugoročnoj budućnosti riješiti s obzirom na to da oba veleučilišta razvijaju svoje vlastito osoblje. Međutim, nije jasno hoće li institucija biti u mogućnosti odgovoriti na zahtjev omjera studenata i profesora, ako mora stvarati dodatne prihode temeljene na školarinama.

Povjerenstvo je saznalo kako postoje razlike između dviju grupa djelatnika, što se definira razlikom u godinama njihova staža na instituciji i akademskim pozicijama. Asistenti i neki mlađi članovi akademskog osoblja primjenjuju suvremenije nastavne metode i metode ocjenjivanja, posebno u području učenja na daljinu (*e-learning*). Dodatni komentari studenata navode nas na zaključak da se ova razlika posebno odnosi na razinu interaktivne nastave, kao i na komunikaciju putem e-maila i ostalih elektroničkih kanala. Nadalje, „mlađa“ grupa djelatnika pokazala je više primjera primjene inovacija u nastavi. Studenti s kojima smo se sastali pohvalili su te inovacije, koje uključuju detaljan statistički prikaz nastave, alat za odgovaranje putem SMS-a koji je razvio jedan od asistenata itd.

Fakultet bi mogao biti usporediv s visokoobrazovnim institucijama u široj regiji, u zemljama kao što je primjerice Mađarska.

Internacionalizacija studenata još je jedno slabo područje što se pokazalo u kasnijoj raspravi o međunarodnoj suradnji i mobilnosti. Ovo ozbiljno ograničava međunarodno priznavanje kvalifikacija koje se dobivaju na EFOS-u i dovodi do zaključka kako, u ovom području, postoje samo dokazi o **ranoj fazi provedbe kriterija**.

Propisana literatura i ostali nastavni materijali daju se na raspolaganje studentima putem sustava učenja na daljinu (*e-learning*) ili ih se može fotokopirati (za određeni iznos) na odgovarajućem mjestu. S druge strane, od studenata smo doznali kako se prezentacije (u *Power Pointu*) koriste kao glavni nastavni materijal, tj. čini se da je „učenje za ispit“ katkad prisutno u nastavnoj praksi. Stoga se vjeruje da su kriteriji koji se odnose na raspoloživost nastavnih materijala i metode ocjenjivanja studenata **uglavnom provedeni**, uz dovoljno prostora za daljnja poboljšanja.

Pribjegavanje pristupu temeljenom na ishodima učenja vrlo je površno i vidljivo samo u širem opisu programa. Nadalje, ishodi učenja najčešće su opisani kao znanje, a rijetko kao

kompetencije i vještine koje bi studenti trebali steći. Konačno i najvažnije, struktura ishoda učenja nije vezana uz metodologiju ocjenjivanja.

Čini se da su ishodi učenja u potpunosti razvijeni samo za program iz poduzetništva, čije je osoblje i najaktivnije u osiguravanju različitih oblika relevantnoga praktičnog iskustva, što uključuje suradnju s gospodarskim subjektima, volonterstvo, servisno učenje itd. Međutim, opazili smo kako studenti imaju dojam da im se ne pružaju prikladne kompetencije „iz stvarnog života“ te da se neki elementi diplomskog programa previše ne razlikuju od onih koji se uče na preddiplomskoj razini. Ovo su bili razlozi za preporuku daljnjih poboljšanja u područjima razvoja ishoda učenja, (re)alociranja ECTS bodova i uvođenja dodatnih prilika za osnaživanje/primjenu u kontekstu praktične primjene. Stanje udovoljavanja ovim kriterijima trenutačno se može opisati kao **djelomično provedeno**.

4. Studenti

Tijekom našeg posjeta Ekonomskom fakultetu u Osijeku i razgovora sa studentima upisanim na sve programe i godine studija došli smo do zaključka da su oni zadovoljni količinom i kvalitetom informacija o EFOS-u i zahtjevima za upis, ali informacije o kriterijima i postupcima za prelazak u više godina studija često se pružaju prekasno. Ovo nas dovodi do zaključka da su kriteriji koji se odnose na informacijske pakete **uglavnom provedeni**. Preporučujemo ažuriranje mrežnih stranica te obavještanje studenata o promjenama na vrijeme kao i osiguravanje kvalitetnog funkcioniranja studentskog foruma.

Upisni kriteriji i postupci javno su izneseni i dosljedno se primjenjuju, ali njihovu učinkovitost trebalo bi analizirati uzimajući u obzir postignuti uspjeh pa su ti kriteriji **u ranoj fazi provedbe**.

Kompetencije kandidata koje su vrednovane kako bi se odredila njihova prihvatljivost u skladu sa zahtjevima i očekivanjima buduće karijere diplomanata. Ti su kriteriji osigurani kroz ispite državne mature i u **potpunosti su provedeni**.

Studenti redovito sudjeluju u studentskim anketama na razini Sveučilišta, ali nisu upoznati s njihovim rezultatima. Preporuka je Povjerenstva objaviti imena najboljih profesora i asistenata kako bi se osigurao pozitivan natjecateljski duh. Najbolje studente trebalo bi poticati, nudeći im dodatne izborne predmete. Bilo bi dobro objaviti imena najboljih studenata i povezati ih s potencijalnim poslodavcima u regiji i bivšim studentima kroz ALUMNI udругu. Kriteriji vezani za mogućnost studenata za izražavanjem mišljenja i njihovo informiranje o primijenjenim mjerama **u ranoj su fazi provedbe**.

Računalna je opremljenost Fakulteta zadovoljavajuća. Preporučujemo rad s najsuvremenijim softverom, davanje računalne opreme na raspolaganje studentima (uz studentsku kontrolu nad informatičkim područjima, kako bi se zaštitila oprema) te proširivanje prostora za čitanje u knjižnici. Fakultet ne obavještava studente o raspoloživosti studentskih domova i pripravnničkim poslovima. Dojam je da je situacija sa zapošljavanjem odraz sveopće krize u zemlji koja je pojačano izražena u Slavoniji. Preporučujemo uvođenje određene varijante prakse kako bi se omogućio lakši prijelaz studenata na tržište rada. Osim toga, smatramo da bi nastavne dvorane trebale biti dobro opremljene i da bi trebala postojati prodavaonica udžbenika i mjesto za fotokopiranje. Kriteriji koji se odnose na studentski standard **uglavnom su provedeni**.

Htjeli bismo pohvaliti dovođenje gostujućih nastavnika iz poslovnog okruženja, organizaciju Dana karijere te brigu za studente s invaliditetom i rad s alumnijima. Komunikacija je između nastavnika i studenata zadovoljavajuća. Smatramo kako treba poticati nastavnike na korištenje mrežnih stranica Fakulteta za komunikaciju i objavljivanje potrebnih nastavnih materijala. Željeli bismo pohvaliti organiziranost i predanost pojedinih nastavnika u komuniciranju putem SMS poruka i *Google* grupa. Studenti su bili posebno zadovoljni komunikacijom s mlađim nastavnicima i asistentima. Međutim, ponude za konzultacije, mentorstvo i profesionalnu orijentaciju kako bi se osigurao osobni i profesionalni razvoj studenata **u ranoj su fazi provedbe.**

Problem prevelikog broja studenata spriječava studente u kvalitetnom učenju u nastavnim dvoranama te dovodi do potrebe za instrukcijama što je posebno izraženo za kolegije kao što su makroekonomija i računovodstvo. Smatramo da bi trebalo pojačati praksu na ovim kolegijima. Predlažemo uvođenje sistematične verifikacije znanja kao dodatnog dokaza studentskih aktivnosti (*documentarium*), koju bi napravili i profesori na drugim kolegijima. Studenti imaju mogućnost žalbe.

Studenti predlažu da se problem nedostatnog prostora za održavanje nastave tjelesnog riješi povećanjem prostora ili tako da se studentima dozvoli odraditi svoje obveze kroz bilo koju drugu aktivnost ili način izvan Fakulteta. Studenti priznaju da varaju na ispitima.

Ocjenjivanje napretka studenata postiže se na sljedeće načine:

- kod nekih kolegija, ishodi učenja nisu u potpunost identificirani;
- koristi se čitavi niz tehnika ocjenjivanja;
- ocjenjivanje provodi nekoliko mentora/nastavnika;
- studenti redovito dobivaju povratne informacije o napredovanju prema postizanju očekivanog znanja i vještina u svim akademskim i poslovnim kompetencijama programa.

Kriteriji koji se odnose na metode i postupke vezane za ocjenjivanje studenata i uporabu različitih metoda za nadgledanje rada studenata **uglavnom su provedeni.**

Iako Fakultet održava kontakte s bivšim studentima kroz udruhu Alumni, ne vodi statistiku o zapošljivosti svojih diplomanata. Zahtjevi koji se odnose na ovaj kriterij **djelomično su provedeni.**

Povratnoj informaciji studenata pridaje se dužna pažnja, čak i ako se efekt petlje na njih zanemaruje. Kontinuiranost je upravljanja sustavom ocjenjivanja u suradnji s gopodarstvom u povoju. Ne traži se povratna informacija od međunarodnih partnera ili od dionika u privredi. Smatramo kako treba uvesti i primijeniti ozbiljne mjere protiv neetičnog ponašanja. Neetično ponašanje nekih profesora treba eliminirati što je prije moguće i spriječiti mogućnost sličnog ponašanja. Studentske usluge postoje i Fakultet im pruža podršku. Kriterij vezan uz sudjelovanje studenata u donošenju odluka i rješavanju problema **samo je djelomično proveden.**

Studenti su na vrijeme i dobro informirani o mogućnostima studiranja u inozemstvu preko programa ERASMUS. Preporučujemo daljnju promociju studija u inozemstvu i otvaranje programa na engleskom jeziku za studente iz inozemstva. Preporučujemo povećanje mobilnosti studenata sa sličnim fakultetima unutar Sveučilišta u Osijeku te drugim

sveučilištima u Hrvatskoj. Kriteriji koji se odnose na redovito obavještanje javnosti o studijskim programima, ishodima učenja, kvalifikacijama i mogućnostima zapošljavanja **uglavnom su provedeni.**

5. Nastavnici

Osoblje s kojim se Povjerenstvo sastalo dobro je upoznato s postupkom reakreditacije i potpuno je posvećeno zadanom cilju. Njihov je rad na visokoj razini i kod iskusnih nastavnika s dugim radnim stažom i kod mladog osoblja. Postoje dokazi o njihovu načinu obavljanja nastave i uslugama koje pružaju studentima. Također smo pronašli dokaze dobre prakse, koji uključuju Katedru za poduzetništvo UNESCO-a, novi doktorski studij iz poduzetništva, koji je u potpunosti internacionaliziran, stipendije mladim asistentima (kako bi završiti svoj doktorski studij u inozemstvu), kao i visoku razinu timskog rada s njihove strane te motivaciju za napredak u akademskom radu, bez obzira na neka ograničenja (uključujući prostore unutar kojih su smješteni asistenti).

Međutim, ovaj visoki potencijal donekle ograničavaju dva nepovoljna čimbenika. Prvo, radno je opterećenje profesora vrlo visoko - oko 500 sati nastave godišnje, što je znatno iznad međunarodnih standarda. Kao posljedica toga, njihova je istraživačka produkcija skromna i količinom i kvalitetom. Nažalost, ovakvi su nas dokazi naveli na zaključak da, posebno kada je u pitanju broj nastavnika i njihov omjer u odnosu na studente, zahtijevani kriteriji **nisu provedeni.**

EFOS također treba raditi na svojoj politici i ostalim pristupima, što bi moglo ublažiti ovaj problem, s obzirom na to da se čini da su sada samo **u ranoj fazi provedbe.** Čini se da su trenutačno usredotočeni na hrvatske i regionalne časopise, koji su dobri, ali to je nedovoljno za Fakultet koji želi izgraditi međunarodnu kulturu. Povjerenstvo je opazilo nedostatak izvora istraživanja poput znanstvenih novaka, međunarodnih baza podataka itd, što otežava rad djelatnicima koji žele ostvariti međunarodnu prepoznatljivost. Ovo je sigurno ključni problem s kojim se Fakultet mora uhvatiti suočiti, ako želi osnažiti svoju međunarodnu ponudu na razini dokorskog studija iz poduzetništva.

Drugo, svi su zaposlenici Fakulteta iz Republike Hrvatske, uglavnom iz regije u kojoj Fakultet djeluje. Gotovo 99% djelatnika steklo je doktorat znanosti upravo na EFOS-u. Malen je broj gostujućih profesora na preddiplomskoj i diplomskoj razini studija, dok je taj broj zadovoljavajući na poslijediplomskoj (doktorskoj) razini.

Ovakvo nacionalno obilježje nema kontratezu u broju gostujućih profesora; vrlo malo njih pozivaju kako bi predavali na studijima (manje od 10% sati). S druge strane, Povjerenstvo je saznalo da nekim gostujućim nastavnicima, koji predaju na doktorskom programu iz menadžmenta, a dolaze s Veleučilišta Pforzheim (Fachhochschule Pforzheim) ne bi bilo dozvoljeno predavati na istoj akademskoj razini u Njemačkoj. Smatramo to opažanje iznimno značajnim te ga treba ispraviti, kako bi se osigurala visoka razina kvalitete ovog programa. Kao što je već rečeno, omjer profesora i studenata prilično je nezadovoljavajući, što uprava i osoblje ove institucije objašnjavaju nedostatkom financija koje osigurava odgovarajuće nacionalno ministarstvo.

Prema tome, novi članovi osoblja zapošljavani su u nekoliko „valova“, tj. bez relevantne dugoročne perspektive.

Dodatan dokaz, koji otežava promociju mlađeg osoblja, odnosi se na visok broj profesora starijih od 65 (što je zakonska granica za umirovljenje), čiji se ugovori pregledavaju jednom godišnje (dok ne napune 70). Iako nedostatak financiranja otežava planiranje unaprijed, prethodno opisani dokazi ne jamče visoke razine kvalitete i kontinuitet nastavnog procesa na ovoj instituciji. Ova nas saznanja navode na zaključak da napredovanje osoblja (nastavnog i nenastavnog) te postupke za napredak nastavnika treba promatrati kao **djelomično proveden** kriterij.

Kao dodatak tome, u nekim se slučajevima čini kako nastavno opterećenje nekih zaposlenika nije uravnoteženo, s obzirom na to da neki zaposlenici također predaju na veleučilištima u Slavanskom Brodu i Vukovaru, što uprava EFOS-a ne bilježi niti analizira. Uz saznanja o kojima smo ranije govorili, ovi dokazi naglašavaju procjenu prema kojoj su kriteriji koji se odnose na opterećenje nastavnika i osiguravanje predanosti nastavnim odgovornostima **samo u ranoj fazi provedbe**.

Značajno i prilično „osjetljivo“ saznanje Povjerenstva odnosi se na navode o korupciji određenog profesora, o čemu je obaviještena uprava Sveučilišta. Uprava je na ove navode odgovorila priznajući prijašnje navode, ali nije bilo dovoljno dokaza za pokretanje formalne tužbe. Međutim, uprava je poduzela preventivne mjere, koje su primijenjene kako bi se studente zaštitilo od mogućega neetičkog ponašanja određenog profesora.

Stručnom povjerenstvu bilo je drago sresti istaknutu grupu mladih novaka. Posvjedočili su da veoma cijene obrazovanje koje dobivaju na Ekonomskom fakultetu u Osijeku. Rekli su kako su učinkovito pripremljeni za svoj profesionalni život.

6. Znanstveni rad

6.1. Publikacije

Publikacije su najočitiji pokazatelj istraživačkih aktivnosti. Znanstvenici Ekonomskog fakulteta objavili su 874 znanstvene publikacije u promatranom razdoblju između 2005. i 2009. godine. Podijelimo li to ukupnim brojem od 65 nastavnika na Fakultetu, to dovodi do podatka o 13,45 publikacija po istraživaču ili 2,69 publikacija godišnje po istraživaču (znanstveniku). Na čisto kvantitativnoj bazi, to bi se moglo smatrati prihvatljivim, s obzirom na visoko nastavno opterećenje osoblja. Međutim, uzme li se u obzir i kvaliteta publikacija, samo 12 (0,18%) svih publikacija istraživački su članci u časopisima koji su u međunarodno priznatim bazama (CC, SSCI, SCI-E, Scopus). **Ovo je ekstremno nizak broj koji ograničava nacionalnu i međunarodnu vidljivost EFOS-a.**

Mada su publikacije kao što su „Interdisciplinary Management Research I-VI“ ili „Ekonomski Vjesnik“ formalno međunarodne, nedostaje im jasan fokus budući da pokrivaju različita polja poslovne ekonomije i odgovarajućih disciplina. Štoviše, postupak je recenziranja ovih publikacija je upitan. S obzirom na njihov širok raspon i nedostatak specijalizacije, ove monografije i časopisi nisu vidljivi na međunarodnoj razini.

Kada su u pitanju znanstveni novaci, strategija se temelji samo na nespecijaliziranim časopisima koji su priznati samo na regionalnoj razini što za za međunarodnu

prepoznatljivost nije obećavajuće. Specijalizirani međunarodni časopisi s jasnim fokusom imaju prednost boljih izvješća o procjeni kvalitete, s obzirom na to da su recenzenti obično stručnjaci u pojedinom području istraživanja. Ovo implicira da slanje radova specijaliziranim časopisima nudi priliku izložiti istraživačke aktivnosti Fakulteta svjetskoj konkurenciji uz bolji pristup primanju povratnih informacija od eminentnih istraživača. Ovakvu bi priliku trebalo iskoristiti.

Nadalje, politika izvještavanja o publikacijama prilično je restriktivna. Fakultet ne stavlja na raspolaganje popis CC ili SSCI časopisa u kojima je objavljivalo osoblje EFOS-a. Prema tome, kvaliteta izvještaja trebala bi biti veća kako bi se izbjegli nesporazumi koji se odnose na produktivnost i kvalitetu publikacija. Nadalje, pomoglo bi kad bi se primjenjive baze podataka spomenule za svaki izlistani časopis odvojeno (CC, SSCI, ili SCI-E).

6.2. Konferencije

Zaposlenici Fakulteta organizirali su i sudjelovali u organizaciji domaćih i međunarodnih konferencija. Stručno povjerenstvo cijeni ove aktivnosti kao važne pokazatelje za istraživačku aktivnost i znanstvenu suradnju. Međutim, treba imati na umu da nekim partnerima u suradnji nedostaje status sveučilišta u njihovim matičnim zemljama (primjerice, Veleučilište u Pforzheimu i Veleučilište u Giessen-Friedbergu).

Nadalje, sudjelovali su na raznim konferencijama u Republici Hrvatskoj i u inozemstvu. Točan broj sudjelovanja na konferencijama nije dan na uvid u Samoanalizi i može se samo procijeniti po popisu publikacija. Otvoreno je pitanje prepoznaju li se ove konferencije izvan Hrvatske ili jugoistočne Europe. Samoanaliza ne spominje jesu li zaposlenici Fakulteta sudjelovali na istaknutim konferencijama u Zapadnoj Europi ili u SAD-u (svjetski kongresi i slično).

Ova opažanja dovode do istih zaključaka kao i analiza publikacija: međunarodne konferencije s jasnim fokusom na specijalizirana istraživačka područja nude priliku za poboljšanje kvalitete radova kroz primanje boljih povratnih informacija. Stoga ove aktivnosti valja naglasiti.

6.3. Nastava na poslijediplomskom sveučilišnom studiju (doktorskom studiju)

Doktorska je nastava ključni čimbenik budućega istraživačkog utjecaja i produktivnosti Fakulteta. Uzimajući u obzir činjenicu kako će hrvatska sveučilišta biti izložena pojačanoj istraživačkoj konkurentnosti vezanoj za ulazak u Europsku uniju, važno je da se znanstveni novaci upoznaju s međunarodnim publikacijskim i prezentacijskim praksama u ranoj fazi svoje akademske karijere. Stoga je korisno iskustvo predstaviti istraživačke rezultate na domaćim, regionalnim i međunarodnim konferencijama uz manju publiku kao što je uobičajena praksa na EFOS-u. Međutim, studentima na doktorskom studiju treba reći kako postoji druga razina konferencija i mogućnosti publikacija. Starije osoblje EFOS-a trebalo bi ohrabriti novake na pohađanje specijaliziranih konferencija s doista međunarodnom publikom. Prema trenutačnom stanju, čini se da te **aktivnosti nisu dovoljno razvijene**. Kako

bi se postigla potrebna metodološka razina kvalitete ovih konferencija i publikacija, doktorski studijski program iz menadžmenta zahtjeva poboljšanja.

6.4. Istraživački projekti i profesionalna aktivnost

EFOS je trenutačno uključen u 16 istraživačkih projekata koje financira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Istraživački su projekti važan izvor financija istraživačkih i nastavnih aktivnosti Fakulteta. Mnogi novaci ne bi se mogli zaposliti na Fakultetu bez istraživačkih projekata. U ovom je trenutku nastavno opterećenje uravnoteženo između zaposlenih i nezaposlenih na projektima. Kao posljedica toga, mogao bi se pojaviti daljnji potencijal za diferencijaciju između asistenata u nastavi i u istraživanju. Kako bi se pružila podrška istraživačima visoke razine kvalitete, trebalo bi smanjiti njihovo nastavno opterećenje.

S obzirom na nepovoljnu lokaciju Osijeka u gospodarski nerazvijenom dijelu Hrvatske, treba pojačati napore kako bi se povećalo financiranje postojećih studijskih programa iz međunarodnih projekata Europske unije.

Štoviše, činjenica da su Mađarska, Srbija i Bosna i Hercegovina u susjedstvu pruža potencijal za širenje postojećih oblika suradnje.

6.5. Strategija

Tijekom posjeta EFOS nije predstavio eksplicitnu istraživačku strategiju. Nema planova za razvijanje posebnih područja istraživanja uz reduciranje drugih. Nije bilo planova za korištenje (znatnog broja) budućih umirovljenika kako bi se istraživačke aktivnosti mlađih djelatnika usmjerile u područja koja daju EFOS-u konkurentnu prednost. Nije bilo planova za poboljšanje međunarodne prepoznatljivosti znanstvenika Fakulteta.

Statistika publiciranja, uzimajući u obzir publikacije visoke kvalitete, nema značajan utjecaj na prilike koje se istraživačima pružaju u karijeri. Promocijska politika Fakulteta slijedi formalna pravila koja su zajednička svim hrvatskim sveučilištima. Svaka publikacija unutar određene kategorije časopisa nosi istu težinu. Nema poticaja za publikacije iznimno visoke kvalitete, ni u smislu napredovanja, ni na financijskoj bazi, a niti u smislu smanjenja nastavnog opterećenja.

6.6. Preporuke

Povjerenstvo smatra kako treba razviti istraživačku strategiju koja otkriva snage i slabosti različitih odjela kako bi se identificirale kompetitivne prednosti. Ove kompetitivne prednosti trebala bi ojačati odgovarajuća politika zamjene kadrova. Kako bi se postigla fleksibilnost u restrukturiranju, predlažemo da se ne produžuje dob za mirovinu profesora koji imaju više od 65 godina.

Zaposlenici bi trebali pokušati objavljivati rezultate svojih istraživanja u časopisima prepoznatim na međunarodnoj razini. Tipično je da međunarodna prepoznatljivost zahtjeva okretanje specijaliziranim časopisima koji imaju jasnije definiran raspon nego što je, recimo, „Ekonomski vjesnik“. Sve zaposlenike Fakulteta, posebno znanstvene novake, treba poticati na slanje članaka poznatim međunarodnim časopisima. Kako bi ih se potaknulo na to, troškove do kojih dolazi zbog plaćanja naknada za prijavljivanje znanstvenih radova trebao bi

pokriti Fakultet ili bi se objavljivanje u izvrsnim znanstvenim časopisima trebalo nagrađivati. Ovakav pristup može zahtijevati različit stav prema znanstvenoj kompetitivnosti. Zaposlenici bi trebali shvatiti kako biti odbijen od uglednog časopisa nije sramota, niti za znanstvene novake niti za profesore u punom radnom odnosu. Biti prihvaćen kao i biti odbijen od strane nezavisnih recenzentata dio je svakodnevnog posla znanstvenika.

Na temelju predstavljenih dokaza, uz uvažavanje zakonom i Odlukom Rektorskog zbora o nužnim uvjetima za ocjenu nastavne i stručne djelatnosti u postupku izbora u nastavna zvanja, a prema kojemu su provedena sva napredovanja i koja su u skladu s pozitivnim zakonjskim normama, svi su zahtjevi su i u potpunosti provedeni. Uzimajući u obzir europska mjerila, dosezanja izvrsnosti i međunarodne prepoznatljivosti i ograničenja koja su dana, Povjerenstvo je procijenilo kako formalna politika upravljanja istraživačkim aktivnostima **nije provedena**, dok su formalni mehanizmi koji osiguravaju uspješnu primjenu ovakve politike samo **u ranoj fazi provedbe**. Nadalje, znanstvena suradnja, priznavanje istraživačkih aktivnosti kao komponente koja doprinosi cjelokupnom uspjehu te podrška znanstvenim novcima **u ranoj su fazi provedbe**. Vođenje statistike (dokaza) o znanstvenoj produktivnosti i podrška profesionalnoj produktivnosti procijenjeni su kao **djelomično provedeni**.

7. Međunarodna suradnja i mobilnost

U ovom dijelu Izvješća, usredotočili smo se na to do koje je mjere EFOS svjestan svoga međunarodnog okruženja te do koje je mjere razvio pravila, postupke i resurse koji pružaju podršku međunarodnim aktivnostima. Nadalje, moramo uzeti u obzir je li i, ako jest, koliko je EFOS svjestan svojih snaga i slabosti te je li u stanju izložiti svoje kompetitivne prednosti. Imaju li jedinstvenih karakteristika? Koje su to?

Iz međunarodne perspektiva gledano, iako Fakultet jasno napreduje s internacionalizacijom, Povjerenstvo je zabrinuto oko mogućega ograničenog raspona međunarodnog iskustava studenata u programu, što proisteče iz nacionalnosti jezgre osoblja i studentskog tijela te nedostatka studijskog boravka u inozemstvu.

7.1.

EFOS nastoji promovirati studentsku mobilnost među hrvatskim sveučilištima i fakultetima te pojednostavniti prijelaz s intermedijarne diplome na certificiran studijski program u skladu s bolonjskom reformom i domaćim zakonodavstvom. Ipak, dosad su te specifikacije samo **djelomično ispunjene**. Kao što se općenito vidi u Hrvatskoj, studenti EFOS-a također iskazuju vrlo nisku razinu u smislu nastavljanja svog studija na drugim hrvatskim sveučilištima. Ovo znači kako je mobilnost među hrvatskim institucijama visokog obrazovanja još uvijek prilično niska. Mobilnost studenata doktorskih studija malo je bolja. Otprilike polovica svih upisanih doktorskih studenata na EFOS-u dolaze iz Zagreba – većina s veleučilišta VERN pri čemu treba naglasiti kako se radi o predavačima i višim predavačima Veleučilišta Vern i njihovom cjeloživotnom obrazovanju. Ovo je dobar primjer obrazovnog procesa obučavanja trenera.

7.2.

Mnogobrojni programi razmjene omogućuju studentima upis na inozemna sveučilišta. Postoje bilateralni sporazumi na sveučilišnoj razini, tj. na sveučilištima u Grazu, Augsburgu, Pforzheimu i Turkuu. O sporazumu takve vrste, u ovom se trenutku pregovara sa sveučilištima u Klagenfurtu i Mariboru. Nadalje, studentsku razmjenu omogućuje ERASMUS. Samo neki studenti iskorištavaju mogućnost provođenja dijela svog studija ili sudjelovanja u individualnim studijskim programima na inozemnim sveučilištima. Ipak, to se uglavnom svodi na pojedinačnu uključenost studenata, a ne na institucijsku podršku EFOS-a. Kao takva, primjena ovog uvjeta može se ocijeniti samo kao **rana faza provedbe**.

Općenito gledano, prisutna je visoka razina zanimanja za inozemna sveučilišta. Gotovo svi sudionici u razgovoru iskazali su želju provesti nekoliko semestara na inozemnom sveučilištu. Iskazana je potreba za dodatnim programima razmjene.

7.3.

Čak i nakon društvene tranzicije ranih 90-ih, nije došlo do značajnih promjena akademskog osoblja na EFOS-u (posebno kad su u pitanju zaposleni profesori). Proces „pomlađivanja“ tek se polako odvija i ponajviše ovisi o bivšim studentima i zaposlenicima u znanosti. U vezi s tim, negativno je ocijenjen neproporcionalan odnos profesora i studenata, što ima za posljedicu prevelik broj sati potrebnih kako bi asistenti ispunili svoje radno opterećenje tijekom pripravnčkog staža. To ujedno znači kako imaju vrlo malo vremena i prilika za boravke u inozemstvu, kao i za kontinuirano učenje na međunarodnim institucijama. Nadalje, dodatna angažiranost zaposlenika EFOS-a u nastavnim zadacima na terenskoj nastavi u Varaždinu, Slavanskom Brodu i Vukovaru pokazala se nepogodnom.

Tijekom promatranog razdoblja, samo nekoliko profesora moglo je steći iskustvo na međunarodnoj razini tijekom duljih boravaka u inozemstvu. Kraći boravci u inozemstvu na njemačkim sveučilištima bili su relativno učestali, a istaknuto je i kako je nedavno zaključeno nekoliko ugovora o posjetima američkim sveučilištima. Sudjelovanje u programima Sveučilišta u Ljubljani također je omogućeno većem dijelu doktorskih studenata.

Sveukupno, smatramo kako je, iako Fakultet pruža podršku međunarodnoj suradnji i mobilnosti svoga znanstvenog osoblja, nastavak primjene stečenih iskustava u vlastitim aktivnostima i dalje **u početnoj fazi**.

7.4.

Tijekom ispitanog razdoblja ojačana je i promovirana suradnja s nekoliko inozemnih institucija, posebno s veleučilištima u Pforzheimu i Augsburgu. Stoga će svake godine biti održavani zajednički znanstveni kolokviji unutar kojih će se predstaviti rezultati međunarodne suradnje. Suradnja se na znanstvenoj razini održava sa Sveučilištem u Pečuhu. U ovom kontekstu htjeli bismo istaknuti i pohvaliti doktorske studije iz poduzetništva koji se provode u bliskoj suradnji s inozemnim sveučilištima (iz Finske, Engleske, Austrije i Slovenije). Kriterij je **djelomično proveden**.

7.5.

Na temelju malog broja upisanih studenata iz inozemstva može se zaključiti da se do danas EFOS nije pokazao privlačnim tim studentima. Čini se da problem nije samo nepovoljna geografska lokacija, odnosno velika udaljenost od Zagreba i drugih velikih gradova, već posebno mali broj studijskih programa koji se nude na engleskom jeziku. U ovom trenutku postoje samo dva studijska programa (Tempus projekt) koji su na engleskom. Zaključujemo kako je ponuda engleskog kao stranog jezika, kao i kolegija na engleskom jeziku nedostatna. Nadalje, prevelike grupe onemogućuju uspjeh u učenju. Studenti su iskazali svoju želju za dodatnim stranim jezikom (kao izbornim). Mada EFOS podržava dolazak profesora iz inozemstva, čini se da je to još uvijek **samo u ranoj fazi primjene**. Nadalje, kritika koju su studenti iskazali odnosila se na to da su se izlaganja gostujućih profesora često otkazivala bez nekoga posebnog razloga.

Dodatan nedostatak leži u nedovoljnom strateškom usmjerenju EFOS-a prema studentima iz regionalnog okruženja, tj. iz Mađarske, Srbije te Bosne i Hercegovine. Upravo bi to mogao biti veliki potencijal za EFOS u vezi s privlačenjem studenata iz inozemstva.

7.6.

U području cjeloživotnog učenja EFOS je tek na početku. Za sada nema odgovarajuće suradnje s programima EU za cjeloživotno učenje. Prije pet godina ponuđeni su tečajevi za turističke vodiče u suradnji s Ministarstvom turizma. Suradnja s EU projektima **nije provedena**.

7.7.

Tijekom ispitanog razdoblja provedeno je ukupno 14 istraživačkih projekata. Svi profesori i znanstveni asistenti sudjelovali su u njima. To se uglavnom odnosi na domaće projekte, odnosno na projekte koje je financiralo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ).

Sudjelovanje je u međunarodnim projektima ograničeno. Neki zaposlenici EFOS-a sudjeluju u natječaju za 3 IPA projekte. Jedan zaposlenik Fakulteta već sudjeluje u IPA projektu (regionalna mreža lokalnih nastavnih institucija). Nadalje, zaposlenici EFOS-a uključeni su u Interreg III/A projekt te u FP7 projekt (energetska učinkovitost). Postoje bilateralni sporazumi s više sveučilišta, uključujući ona u Augsburgu, Mariboru, Ljubljani, Turku, Durhamu, Klagenfurtu, Pforzheimu i Giessen-Friedbergu. EFOS trenutačno pregovara sa Sveučilištem u Illinoisu.

EFOS se pozicionirao relativno dobro u ovom području. S obzirom na to, možemo smatrati kako je kriterij ovdje **uglavnom proveden**.

Zabilježili smo nekoliko preporuka u vezi s poboljšanjem mobilnosti i međunarodne suradnje. Jedna se odnosi na dublju analizu iskustava koja su prikupili profesori i znanstveni asistenti tijekom svojih boravaka u inozemstvu te njihovu primjenu u istraživačkom i nastavnom radu EFOS-a. Još jedna preporuka, do koje se došlo na temelju razgovora tijekom posjeta, jest da

treba poboljšati i/ili optimizirati usluge Odjela za međunarodnu suradnju. Također, od iznimne je važnosti bolje strateško pozicioniranje EFOS-a u vezi s nadolazećim članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji i mogućnostima koje će zemlji i tom fakultetu biti na raspolaganju od 2013./2014. godine.

8. Resursi

Kvaliteta je resursa dovoljna. EFOS omogućuje stimulatívno okruženje za učenje uz slavljenički prikaz aktivnosti. Dodatno tome, njihov je rad vanjski iskaz rada profesora i studenata u knjižnici. EFOS je moderno okruženje za rad studenata. Prostorí EFOS-a posebno su dobro održavani i besprijekorno čisti. Fakultet raspolaže s ukupno 18 predavaonica (površine 1757 m²) koje osiguravaju 1491 sjedeće mjesto istodobno. Sve su predavaonice opremljene prema najvišim pedagoškim standardima (internet, video i audioprojekcijska tehnika). S obzirom na postojeći broj studenata, usprkos intenzivnom investiranju u povećanje prostora, još uvijek nije dostignut optimalni standard prostora prema broju studenata. Broj nastavničkih kabineta u potpunosti odgovara postojećem broju nastavnika. S obzirom na tehničku opremljenost kabineta (priključak na internet, računalna oprema, potpuna klimatiziranost svih kabineta) svi kabineti imaju odlične uvjete za nastavnu i znanstvenu aktivnost. Mada su uredski prostori znatno poboljšani (recimo uredski prostor za asistente i novake), postoje određene slabosti. Posebno je dobro organizirana, ali prilično malena, knjižnica. Postoji dovoljno veliki raspon informatičkih prostorija. EFOS posjeduje 256 računala do 3 godine starosti. Knjižnica je visoko informatizirana (sada se koristi programski paket CROLIST, a u pripremi je novi suvremeni programski paket za visokoškolske knjižnice ALEPH). Samo s 3 zaposlena u knjižnici uslugom se koristi oko 6 500 studenta. Knjižnica je smještena u prostoru od 189 m². Pored toga, postoji i poseban prostor spremišta (140 m²) za knjige i časopise koji su starijeg izdanja i ne koriste se svakodnevno. Prostorí su klimatizirani i ugodni za rad, a radno vrijeme za sve korisnike je od 8 do 18 sati. Knjižnica raspolaže s 35.000 naslova,. Istaknuto je kako se svake godine smanjuje financijska potpora MZOŠ-a za nabavke knjiga i časopisa a koja se nadomješta iz vlastitih financijskih sredstava.

Prostor čitaonica zauzima 63 m² i nije zadovoljavajući s obzirom na broj studenata. Zbog ograničenog prostora postoji samo 50 sjedećih mjesta. Unatoč skućenom prostoru dobiva se dojam o kvalitetnom radnom ambijentu i ugodnom radnom okruženju. Knjižnica ima 1770 udžbenika (374 x 5 primjeraka). Prostorí za osoblje dobro su opremljeni. Resursi (poput projektora) postoje u svim predavaonicama. Nove se tehnologije koriste na sve učinkovitiji način kao podrška administraciji, predavanju i učenju. Ukupan broj administrativnog, tehničkog i pomoćnog osoblja u odnosu prema broju nastavnika i suradnika iznosi 32 %. S obzirom na broj studenata, prostor za nastavni proces, tehničku i drugu opremu za održavanje bilo bi potrebno imati više administrativnog, tehničkog i pomoćnog osoblja, ali nedostatnost financijskih sredstava fakulteta to im ne omogućava.

U razgovoru s dekanom, a i po mišljenu Povjerenstva, kada bi se osigurao kvalitetniji model proračunskog financiranja, ali i bolji uvjeti za izvanproračunsko financiranje sigurno bi mogli biti ispunjeni svi kriteriji koji se postavljaju pred obrazovnu instituciju (kadrova i prostora u odnosu na mogući broj studenata) sukladno Bolonjskom procesu. Osim toga, moglo bi se ulagati u izvrsnost u pojedinim segmentima osnovne djelatnosti, kao što su primjerice raspoloživost baza podataka i inozemnih časopisa. Prihodi iz proračuna čine 41 % ukupnih prihoda Fakulteta u 2009. godini. Većina prihoda iz proračuna (oko 85 %) odnosi se na plaće. Upravo zbog toga vlastiti prihodi osiguravaju visok stupanj autonomnosti i sigurnosti, ali su istovremeno i dodatni pritisak na rad i ograničenja u potrebnom vremenu za istraživačku i publicističku djelatnost. Najznačajniji izvori izvanproračunskih sredstava su školarine dodiplomskog studija (60 %), zatim poslijediplomski studiji (19 %). S obzirom na veliki udjel izvanproračunskih prihoda (između 50 i 60 %), a koji su neposredno usmjereni na pokrivanje operativnih troškova (materijalni troškovi, održavanje, plaće) i razvoja, svako smanjenje ili nedostatak tih sredstava znatno bi narušio funkcionalnost i realizaciju osnovne djelatnosti fakulteta.

9. Zaključak

Povjerenstvo je prikupio relevantne informacije, konstruktivno je procijenio i provelo mikroanalizu i makroanalizu kako bi procijenilo stanje Fakulteta u odnosu na svaki standard, odredili kako EFOS-ova politika i praksa, u skladu sa svakim standardom, utječe na postignuća i kontinuitet cjelokupne visoke kvalitete te razmislili dovode li ili ne EFOS-ovi postupci taj fakultet u sklad s njegovom misijom i ciljevima. Stručno povjerenstvo provodi vrednovanje situacije na Fakultetu. Nadalje, Izvješće uzima u obzir postupke koje institucija provodi kako bi se osiguralo udovoljavanje standardima, kao i one postupke koji mogu spriječiti postignuće standarda.

Tijekom posjeta na uvid smo dobili dokaze koji su potkrijepili verifikaciju ovog standarda. *Bilo je dovoljno dokaza na raspolaganju. Stvarna situacija na EFOS-u bila je bolja no što je opisano u Samoanalizi.*

Temeljeno na:

- pregledu Samoanalize Ekonomskog fakulteta u Osijeku ;
- razgovorima s dekanom i prodekanima;
- razgovorima s profesorima, voditeljima odjela, voditeljima programa i projekata;
- razgovorima s administrativnim osobljem;
- razgovorima sa znanstvenim i nastavnim asistentima i novacima;
- razgovorima sa studentima.

Ukupno gledano, Stručno povjerenstvo vjeruje kako je Ekonomski fakultet u Osijeku (EFOS) dobar fakultet sa sljedećim snagama i slabostima:

9.1. SNAGE

- Najznačajniji i jedini ekonomski fakultet u istočnom djelu zemlje.
- Očito je da se kratoročni strateški plan za program Fakulteta podudara s misijom institucije, ima podršku uprave Sveučilišta i odgovara ulozi programa u društvu.
- Kratkoročni se strateški plan redovito vrednuje, a primjena se dijeli s vodstvom, studentima, osobljem, alumnijima i drugim zainteresiranim sudionicima.
- Fakultet ima odlično nastavno osoblje izabrano za program.
- Akademsko obrazovanje odražava trenutačno znanje, vještine, tehnologiju i raspon prakse. Studijski programi redovito se unapređuju. Različitost se društva reflektira kroz čitav studijski program.
- Svi članovi osoblja, uključujući sve osobe koje predaju u području poslovne ekonomije, kvalificirani su i kompetentni po svom obrazovanju, iskustvu i profesionalnim kvalifikacijama.
- Studijski programi (doktorska, diplomatska i preddiplomska razina) konzistentni su s misijom i ciljevima programa te u potpunosti pripremaju studente za praksu u poslovnoj ekonomiji.
- Fakultet je jedina institucija u Republici Hrvatskoj koja ima UNESCO-ovu Katedru za poduzetništvo.
- Fakultet je jedino visoko učilište u Republici Hrvatskoj koje ima doktorski studijski program iz poduzetništva.
- Znanstveni i istraživački temelji profesije očiti su u studijskom programu.
- Razvija se dobra tradicionalna pedagogija. Primjenjuje se tradicionalna pedagoška praksa
- Kriteriji programa za prihvaćanje studenata za diplomski studij poslovne ekonomije odgovaraju institucijskoj politici upisa na diplomatske studije.
- Studenti su obaviješteni o politici i proceduri vezanoj za studijske programe, o zahtjevima potrebnima za stjecanje diplome, zahtjevima vezanim za ispunjavanje profesionalnih kriterija te o etičkoj praksi.
- Studenti su obaviješteni o dokumentiranom postupku žalbe.
- Programi provode stalnu i sustavnu procjenu postignuća svojih studenata.
- Programi dokumentiraju mehanizme povratnih informacija korištenih kako bi se procijenila postignuća te konzistentno primjenjuje te mehanizme.
- EFOS ima odgovarajući prostor (nastavne dvorane, urede, računalne učionice, istraživačke laboratorije) koji stoje na raspolaganju svima, prikladni su, sigurni i dovoljni za postizanje misije i ciljeva programa.
- Akademsko i poslovno obrazovanje odgovara programu (osim nešto vanjskog osoblja na doktorskom programu iz menadžmenta koje odgovara hrvatskim, ali ne i njemačkim nacionalnim standardima za predavanje na doktorskoj razini).
- Fakultet vodi uprava na čelu s dekanom koja je razvila prijateljsku i poticajnu organizacijsku klimu.

9.2. SLABOSTI

- Očito je kako dugoročni strateški plan na razini Sveučilišta nije do kraja osmišljen i napisan.
- Institucija je tek na početku svojih napora usmjerenih prema internacionalizaciji.
- Sustav je upravljanja zakonski je propisan i u svojoj osnovi je zadan kao rigidan.
- Nedostaje vanjsko savjetodavno programsko vijeće.
- Utjecaj vanjskih dionika tretira se neformalno.
- Napori u marketingu institucije su slabi, iako je iskazan interes studenata iznad njihovih kapaciteta .
- Preveliko nastavno opterećenje nastavnika.
- Vrlo je niska razina publiciranja u vodećim međunarodnim časopisima - samo 12, tj. (0.18 %) svih publikacija istraživački su radovi u časopisima u priznatim međunarodnim bazama (CC, SSCI, SCI-E, Scopus).
- Nema stalno zaposlenih profesora iz inozemstva.
- Akademska je mobilnost slaba.
- Malo je gostujućih profesora (ali su oni veoma kvalitetni).
- Slaba je mobilnost studenata na razmjene u inozemstvo.
- Na Fakultetu ima malo studenata iz inozemstva.
- Mobilnost je s hrvatskim visokoobrazovnim institucijama slaba.
- Nedovoljno se koriste moderne pedagoške tehnologije (mada koriste *Moodle* program ne nude niti jedan puni kolegij putem tehnologija učenja na daljinu).
- Ocjenjivanje je osmišljeno kako bi odgovaralo željenim ishodima učenja.
- Nema ugrađene prakse i aktivnog ureda za usmjeravanje u karijeri.
- Sadašnja suradnja s alumnijima nije dovoljna.
- Slab je doprinos nastavnog osoblja u istraživanju.
- Slaba je mogućnost odrađivanja nastavničke prakse u inozemstvu.
- Prostor je u kojem se nalazi knjižnica malen.

9.3. PREPORUKE

Stručno povjerenstvo prepoznaje mnoge zasluge i veliki potencijal Fakulteta. Upis je na visoka učilišta propisan na razini cijele države. Postupci su testiranja rigorozni, a stupanj napretka odgovara međunarodnim normama. Bez obzira na trenutačnu krizu, tržište je rada i dalje pogodno za diplomante Fakulteta budući da poduzeća cijene one diplomante koji su dobili solidno akademsko i profesionalno obrazovanje u širokom području poslovnog upravljanja, poduzetništva i gospodarstva.

- Ažurirati i usmjeriti istraživačke napore poticanjem publikacija u međunarodnim akademskim časopisima, smanjenjem nastavnog opterećenja i boljom raspoloživosti istraživačkih resursa.
- Povećati resurse knjižnice.
- Razviti čistu cjelokupnu međunarodnu strategiju.
- Pojačati napore prema marketingu i učiniti ih profesionalnima.
- Zaposliti više predavača iz inozemstva.
- Uspostaviti ured za usmjeravanje u karijeri za studente.
- Poboljšati usmjerenje na osobni razvoj studenata.
- Pokrenuti stvarnu suradnju s alumnijima.
- Razviti punu strategiju za suradnju s poslovnim svijetom.
- Razviti veze s poslodavcima na europskom tržištu.

10. Dodaci

1. Popis akreditacijskih standarda
2. Dnevni red posjeta

Povjerenstvo bi željelo odati priznanje i zahvaliti administrativnom osoblju, dekanu, prodekanima, nastavnicima i studentima koji su odvojili svoje vrijeme i pažnju te sudjelovali u postupku. Posjet je sastavni dio reakreditacijskog postupka, sa svrhom podizanja kvalitete praćene na svim razinama od AZVO-a do institucija, u postizanja misije promicanja izvrsnosti u visokom obrazovanju u svim znanstvenim disciplinama te sprečavanja poremećaja u obrazovnom sustavu.

U postupku vrednovanja sudjelovala su sva visoka učilišta koja su u istom znanstvenom području kako bi se uspostavili i obznaneli akreditacijski standardi koji potiču stalno poboljšanje u kvaliteti. Nadamo se da smo svojim radom i mišljenjem pomogli u dosezanju navedenog cilja.

Stručno povjerenstvo

Prof. dr. sc. Marina Dabić, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet
 Prof. Siniša Kusić, Goethe Universität Frankfurt
 Prof. Rainer Niemann, Karl-Franzens-Universität Graz

Prof. dr. sc. Nikša Alfirević, Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet
Petra Gadže, studentica, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet

Zagreb, 26. travnja 2011. godine